

la humanitat

Portantveu d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA

Fundador : Lluís COMPANYS

PREU 2 Frs.

Nº 2. — 2º EPOCA.

15 OCTUBRE 1944.

« ASSASSINEU UN HOME HONRAT »

MEMÒRIA DE LLUIS COMPANYS

Avi fa quatre anys que, al Castell de Montjuïc, unes bales franquistes acabaven alevosament la vida agitada i heroica del gran català que es digué Lluís Companys. Tots recordem amb emoció les etapes de la tragèdia: la seva detenció a França per la Gestapo, d'acord amb la policia de Vichy, trencant així la cavalleresca i tradicional hospitalitat d'aquest país pels refugiats polítics; el lliurament del President als sicaris de Franco; el seu empresonament en immunda cella on rebé el tracte que es dona a una mala bèstia; la fermesa impressionant de què donà proves en el Consell de Guerra que el jutjà, davant del qual mostrà més serenitat que els seus propis jutges; l'expressió renovada, en aquell instant suprem, de la fé en l'ideal que estimà tota la vida; i ja, davant el piquet d'execució, les seves històriques paraules: « assassineu un home honrat ». Be podia dir-ho aquell que políticament havent-ho estat tot — cap d'un partit majoritari, cap de minoria i de majoria als Parlaments de la República i de Catalunya, President del Parlament de Catalunya i de la Generalitat — moria pobre. De Companys, com de tots els que han baixat a l'arena de les lluites polítiques, en podrem pensar el que voldrem, però quan tot haurà estat dit d'ell, sempre en restarà això: que ens podia mostrar les seves mans netes. Cap rastre de profit personal en la seva vida. I això,

TRAJECTORIA

DISCURS PRESIDENCIAL.

Lluís Companys fou elegit President de la Generalitat el 31 Desembre del 1933. En el Diari de Sessions del Parlament Català llegim el discurs d'acceptació d'aquella primera magistratura:

« Senyors Diputats: No hi ha ningú digne de substituir l'alta i històrica figura del President traspassat. Es per aquesta raó, per aquesta raó única d'inferioritat i de petitesse que sento, ara, un gran aclaparament. Ara bé; davant els vostres vots, jo estic disposat a afrontar totes les responsabilitats futures i, per a fer-ho, demano el respecte de tot hom i la col·laboració dels elements republicans i catalanistes.

» Jo no soc jo. No soc potser tampoc l'home combatiut i apassionat. Jo procuraré treure de dintre meu el millor que hi hagi, per tal d'ésser digne de la vostra confiança.

» Senyors Diputats: Gràcies per l'honor que m'heu fet. Jo no podria pronunciar unes paraules extenses. Sigui el que sigui el que ens portà l'esdevenidor, l'únic que tinc, que és la meua vida, jo estic disposat a sacrificar-la per Catalunya, per la República i per la Llibertat ».

DEFENSA DE L'ESTATUT.

La sentència del Tribunal de Garanties anul·lant la Llei de Contractes de Conreus determinà una reacció enèrgica del Govern de la Generalitat. Lluís Companys defensava, el dia 12 de juny del 1934, amb aquestes paraules, el projecte de Llei ratificant, punt per punt, la mateixa Llei:

« Si ens deixem arrabassar el que és nostre — no el que ens pertany — sols el que ha quedat pactat en l'Estatut i en la Constitució aleshores: Qui té el dret de dir que aquí hi ha un sentiment catalanista? El sentiment nacionalista, arreu del món, dona herois i màrtirs. On és l'amor i la fortitud de la nostra terra? Quin tremp, quin alè podríem donar al moviment espiritualista de la nostra raça? ».

RESPONSABILITAT.

Esdevenen els fets del 6 d'octubre de resultes dels quals és empresonat el Govern de la Generalitat. En la qualificació provisional el Fiscal de la República dona a conèixer la declaració de Lluís Companys segons la qual es fa únic responsable de la rebel·lió.

(segueix pag. 2).

si calgués, el redimiria d'errors que hagués pogut cometre. Finalment, un segon abans que els fusells de Franco acabessin amb la seva vida, aquell VISCA CATALUNYA! que, com un testament espiritual, ha arribat al cor de tots els Catalans escampats pel món.

Tota la bogeria dels homes i totes les fúries de la maldat del nostre temps passaran, però aquell teu suprem VISCA Catalunya! Companys, no passarà. Passarà Franco, passarà l'esclavitud de la nostra terra; passarà el morbós culte a la força i a la violència que ha contaminat tantes ànimes, però l'eco d'aquell VISCA Catalunya! teu no passarà mai més. Catalunya tornarà a la vida i a la llibertat, com tu ho volies per ella i per a tots els pobles del món, i demà, quan nosaltres i els nostres fills siguem ciutadans d'un poble que, havent trencat les cadenes que el lligaven, recobra la vida plena, tots sabram que en bona part t'ho devem a tu, a l'exemple de la teua vida, i a aquell VISCA Catalunya!

En aquest aniversari, tots els catalans hauríem de fer examen de consciència per a preguntar-nos si, pel nostre comportament en l'exili, som dignes de dir-nos els executors del testament de Companys. Més que ningú, nosaltres, els del seu partit, que ell contribuï a crear fent que ni pels nostres actes ni per les nostres paraules poguem debilitar-lo; al contrari, l'hem de fer més fort, més lligat, més potent, per a que en un demà pròxim pugui ésser amb plena eficiència, com ho espera Catalunya, el gran partit que constitueixi el nucli aglutinador de tots els homes que volen anar endavant cap a una major llibertat i una més justa concepció de la vida, no amb estrebades i trontolls estèrils sino amb la naturalitat amb que l'estiu ens dona les collites ubèrrimes després del fecond silenci de l'hivern i el jolís esclat de la primavera.

Catalans, fem una foguera de les nostres passions, com per Sant Joan cremem les coses dolentes. Que calli tota enveja, aqueixa tara tan nostra. Fre per a tota paraula verinosa. I a estimar-nos tots, que Catalunya ho necessita. I així potser serem dignes de dir-nos hereus de Companys. Aleshores el seu sacrifici no haurà estat estèril i les multituds catalanes podran ben dir-se executors del seu pensament, d'aquell VISCA Catalunya! que ho resum tot, i que, com en el vers de Maragall, « refila en l'eternitat ».